

FRIEDRICH DÜRRENMATT
AZ ÖREG HÖLGY LÁTOGATÁSA

Alig Színpad, 2002.

Szereposztás

Claire Zacchanassian, az öreg hölgy: *Halas Almiréna*

Kísérete:

Moby, Zoby és Hoby, 7.,8.és 9. férj: *Király Róbert*

Boby, főkomornyik: *Tóta Zoltán*

Koby és Loby, vakok: *Makay Márton*

Roby és Toby, hordszékcipelők: *Csanádi Zoltán* és *Pelczer Tamás*

Gülleniek:

Ill, az öreg hölgy egykori szerelme: *Rideg Richárd*

Polgármester: *Érsek József Zénó*

Tanár: *Kampós Csaba*

Rendőr: *Dobosi Ádám*

I.polgár (Hofbauer): *Bakonyvári Mátyás*

II.polgár (Helmesberger): *Oláh András*

Blumhard Tildácska, Ill felesége: *Lengyel Orsolya*

I.asszony (a polgármester felesége): *Józsa Éva*

II. asszony és TV-komentátor: *Bors Kata*

Rendezte: Németh József

Güllen, pályaudvar. Középen egy padon I. Polgár cigarettázik, jobbra II. Polgár WC-n ül. A háttérben nagy felirat bejezetlenül: "Isten hozott Kl". Átrobog egy vonat, a fejükkel követik.

I.POLGÁR: A Gudrun: Hamburg-Nápoly.

Tizenegy huszonhétkor érkezik az "Őrjöngő Lóránt": Velence-Stockholm.

Ez az egyetlen élvezetünk maradt: nézhetünk a vonatok után.

II. POLGÁR: Tönkrementünk.

I.POLGÁR: Öt évvel ezelőtt még megállt Güllenben az "Őrjöngő Lóránt" meg a "Gudrun".

De még a "Diplomata" és a "Loreley" is. Csupa fontos expresszvonat.

II.POLGÁR: A Wagner Művek összeomlott.

I.POLGÁR: Világviszonylatban fontos!

II.POLGÁR: Bockmann megbukott.

I.POLGÁR: Ma már a személyvonatok sem állnak meg. Csak az a kettő, amelyik

Kaffingenből jön.

II.POLGÁR: A Napsugár Kohó csődbe ment.

I.POLGÁR: Meg az egy óra tizenhárom Kalberstadtból.

II.POLGÁR: Döglődik az egész város. A legfőbb ideje, hogy eljőjön a milliárdosasszony.

I.POLGÁR: Csak a Kalberstadti személlyel jöhet.

II.POLGÁR: Kalberstadban állítólag kórházat alapított. Kaffingenben gyermekmenhelyet, a

fővárosban meg fogadalmi templomot. És mindezt a pénzével. Az övé az Armenian

Oil.

I.POLGÁR: A Western Railways.

II.POLGÁR: A North Broadcasting Company.

I.POLGÁR: És a hongkongi mulatónegyed.

Ill, polgármester, tanár jönnek.

ILL: Nem jó ez így, polgármester úr. A felirat túlságosan bizalmaskodó. Inkább: Isten hozta,

Claire Zachanassian.

II.POLGÁR: De hát Klarinek hívták.

I.POLGÁR: Klari Weschernek.

II.POLGÁR: Köztünk nőtt fel.

I.POLGÁR: Az apja építőmester volt.

TANÁR: A tábla másik felére azt kellene pingálni, hogy "Isten hozta, Claire

Zachanassian!" Ha aztán meghatódik, még mindig megfordíthatjuk a táblát.

Átrobog egy vonat.

I.POLGÁR: A "Tőzsdés". Zürich-Hamburg. Halálosan pontos. Órát lehet utána igazítani.

II.POLGÁR: De kérem, kinek van itt még órája.

PM: Uraim, a milliárdosnő az egyetlen reménységünk.

II.POLGÁR: Isten után.

PM: Isten után.

TANÁR: De az nem ad pénzt.

PM: Maga jó barátságban volt vele, Ill. Most minden magától függ.

ILL: Bizalmas jó barátok voltunk, fiatalok, forróvérűek. jóképű fickó voltam magam is, uraim, negyvenöt éve... Klara meg, mintha most is látnám a Peterék pajtájának homályában: jött, és minden megvilágosodott; vagy amikor a konradsweleri erdőben barangoltunk, ő mezítláb, lobogó vörös hajával, karcsún és hajlékonyan, mint a nádszál, pokolian csinos kis boszorka. Az élet, sajnos, elválasztott bennünket egymástól, bizony az élet, ahogy az már lenni szokott.

PM: *(Tanárhoz, fojtottan)* A beszédem?

TANÁR: Estére meglesz.

PM: *(Illhez)* Kérdeznék majd néhány apróságot magától még, tudja, a beszédemhez.

TANÁR: Én átnéztem a régi osztálykönyveket. Klara Wascher osztályzatai, sajna, elszomorítóan rosszak. Csak természetrajzból volt hármasa.

ILL: Klarának gyengéje volt az igazságszeret. Határozottan ez volt a gyengéje. Egyszer letartóztattak egy csavargót. Erre ő kövel dobálta meg a rendőrt.

PM: Igazságszerető. Nem rossz. De azt a rendőrügyet inkább hagyjuk.

ILL: Jótékony volt. Mindenét szétosztotta volna. Egyszer krumplit lopott egy szegény özvegyasszony részére.

PM: Jótékonyági hajlam. Ez aztán okvetlenül fontos. Nem ismer valaki egy házat amelyet az apja épített? *(mindenki a WC-re néz)* Na jó, ezt inkább hagyjuk. Prima kis beszéd lesz. Remélem. A többi már Ill dolga.

ILL: Tudom. Zachanassianné asszony rukkoljon ki a millióival.

PM: Igen. Nagyon helyes. A millióival.

TANÁR: Ne egy gyermekmenhellyel szűrja ki a szemünket.

PM: Kedves Ill barátom, maga régóta közkedveltségnek örvend Güllenben. Én az ősszel visszavonulok, megbeszéltem az ellenzékkel, hogy magát fogják utódomul javasolni.

ILL: De polgármester úr...Uraim: térjünk a tárgyra, Klarát legelőször is tájékoztatnom kell nyomorúságos helyzetünkről.

PM: De óvatosan... kíméletesen.

ILL: Okosan, lélektani alapon kell a dolgot megfognunk. Kezdjük a pályaudvari fogadtatáson.

Már ha az balul üt ki, elronthatjuk az egészet. Nem elég a zenekar. A vegyeskar is kell.

PM: Igaza van Illnek. Ez végülis a legfontosabb mozzanatok egyike. Zachanassian asszony szülőházaja földjére lép, hazatalált, megatódik, könnybe lábad a szeme, minden olyan meghitt. Én a fekete ünneplőmben leszek, nejemmel az oldalamon, előttünk a két kisunokám, fehérben meg rózsaszínben.

vonatzakatolás

I.POLGÁR: Az "Örjögő Lóránt": Velence-Stockholm. Tizenegy óra huszonhét.

PM: *(megnézi az óráját)* Még van két óránk, hogy ünnepi díszbe vágjuk magunkat.

Az üdvözlő feliratot, "Isten hozta Claire Zachanassian!", Hofbauer és Helmesberger emeli a magasba....

szavai egyre jobban belevesznek a vonatzakatolásba, de mondja tovább rendületlenül fékcsokorgás, a vonat megáll, értetlenség.

I.POLGÁR: A D-vonat

II.POLGÁR: megáll

I.POLGÁR: Güllenben.

II.POLGÁR: A vonal legnyomorúságosabb

I.POLGÁR: legócskább

II.POLGÁR: legszánalmasabb pontján?!

ZACHANASSIANNÉ: *(jön Mobyval)* Hát itt vagyunk végre Güllenben, Moby. Ráismerek erre a sivár fészekre. Az ott a konradswileri erdő a patakka, kedvedre horgászhat sz pisztrángra, csukára. Balra a Peterék pajtájának a teteje.

RENDŐR: *(lohol utána)* Asszonyom, Ön meghúzta a vészféket.

Z: Mindig meg szoktam húzni.

RENDŐR: A legerélyesebben tiltakozom. Ebben az országban nem szokták meghúzni a vészféket. még akkor sem, ha valóban veszélyben vagyunk. Volna szíves magyarázatot

adni?

Z: Maga vadszamar. Hiszen én pont ide akartam utazni. Ugrottam volna ki?

ILL: Klara.

PM: Elkéstünk. *(I. polgárhoz)* Rohanjon gyorsan a zenekarért. Meg a feleségemért. *(I. Polgár egyáltalán nem sietősen elvonul.)*

RENDŐR: Asszonyom, ez drága multság lesz önnek!

Z: Adj neki egy ezrest, Bobby.

MIND: Egy ezrest!

RENDŐR: De asszonyom...

Z: És még háromezret a rendőrözvegyek alapítványa javára.

II. POLGÁR: *(elrohan a város felé)* A Klari Wascher! Megérkezett a Klari Wascher!

RENDŐR: De... de... nincs ilyen alapítványunk, asszonyom.

Z: Akkor csináljon egyet.

RENDŐR: De... asszonyom, ha Ön Claire Zachanassian... bocsánat... itt a pénz, nagyságos asszonyom... a négyezer...

MIND: Négyezer!

PM: Elkéstünk.

Z: Tartsa meg ezt a csekélységet.

MIND: Csekélységet!

RENDŐR: Óhajtja, hogy várakoztassam a vonatot, amíg megtekinti Güllent?

Z: Küldje el nyugodtan.

HETEDIK FÉRJ: De a sajtó, szívecském, a sajtó még nem szállt ki. A riporterek mit sem sejtve ebédelnek elől az étkezőkocsiban.

Z: Csak hadd ebédeljenek, Moby. Egyelőre nincs szükségem rájuk Güllenben, később meg majd úgylis eljönnek.

Vonat közben elrobog.

I. Polgár hozza a polgármester zakóját, nyakkendőjét, rádóbálják.

PM: Nagyságos asszonyom. Mint Güllen polgármestere, nagyságos asszonyom, van szerencsém köszönteni... bemutatkozni.

ILL: Klara. Hát eljöttél.

Z: Szentül elhatároztam, és amióta csak Güllent elhagytam, egy életen át nem mondtam le erről a tervemről.

ILL: Kedves tőled.

Z: Te is gondoltál rám?

ILL: Természetesen. Állandóan. Hiszen tudod, Klara.

Z: Csodálatos napokat töltöttünk egymással.

ILL: Meghiszem azt.

Z: Szólíts úgy, mint azelőtt.

ILL: Kis vadmacskám.

Z: És még hogy?

ILL: Tündérboszorkám.

Z: Én meg fekete párdücomnak neveztelek.

ILL: Az is maradtam.

Z: Marhaság. Pocakot eresztettél és ivásra adtad a fejed.

ILL: De te a régi maradtál, tündérboszorkám.

Z: Ugyan. Plasztikai sebészet. Rádásul elvesztettem a bal lábamat. Autóbaleset. Azóta csak gyorsvonaton utazom. De prima múltám van, nézd csak.

ILL: Örvendek.

Z: Moby, a férjem. *(7.férj kezét fog mindenkivel, Z-né közben mondja tovább)* Voltaképpen Pedro a neve, de Moby szebben hangzik. És Bobbyhoz is jobban illik, a komornyikhoz. Márpedig ő egy életre szóló bútordarab, és férjeimnek az ő nevéhez kell igazodniuk. Ugye, milyen csinos a kis körszakállával? Gondolkozz, Moby. Erősebben. Még erősebben.

HETEDIK FÉRJ: De nem tudok ennél erősebben, Mausi, igazán nem tudok.

Z: Dehogynem tudsz. Próbáld csak meg. *(csengő)* Na látod, ugye, hogy ment? Most pedig körülnézek Güllenben. Ezt az árnyékszékét apám építette, Moby. Jó munka, gondos kivitel. Gyermekkoromban órák hosszat ültem a tetején, onnan köpködtem lefelé. De csak férfiakra.

RENDŐR: Várom a rendelkezéseit, nagyságos asszonyom.

Z: Köszönöm. Nincs szándékomban bárkit is letartóztatni. De Güllen városának szüksége lehet magára. Mondja, be tudja hunyni időnként a fél szemét?

RENDŐR: De még mennyire, nagyságos asszonyom, különben hova jutottam volna Güllenben?

Z: No, akkor inkább mind a kettőt hunyja be.

ILL: Ez Klara. Ez rávall, az én tündérboszorkámra.

Z: *(I.polgárhoz)* Micsoda muszklik. Mondja, fojtott már meg embert...ezekkel az izmos karokkal?

I.POLGÁR: Hogy...megfojtottam-e ?

ILL: Aranyos humora van a mi Klaránknak. Halálra neveti magát az ember, olyan bemondásai vannak..

TANÁR: Tudja isten. Nekem megfagy a vér az ereimben az ilyen viccektől.

Z: Most pedig gyérünk be a városba. *(PM felajánlja a karját)* Mi jut eszébe, polgármester úr? Csak nem képzeled, hogy a múltbammal kilométereket fogok gyalogolni?

RENDŐR: Rögvest intézkedem, polgármester úr. Kirendelem a kocsit.

Z: Szükségtelen. A baleset óta csak gyaloghintón járok. Roby, Toby, ide vele.

ROBY ÉS TOBY: Yes, mam.

Z: De mégse. Előbb a Peterék pajtájába, azután a konradsweileri erdőbe. Fel akarom keresni Alfreddel régi szerelmünk színtereit. Közben vitessétek be a koporsót meg a csomagokat az Arany Apostolba.

PM: Koporsót!?

Z: Hoztam egyet magammal. Szükségem lehet rá. Roby, Toby, indulás.

Vakok jönnek

VAKOK: Güllenben vagyunk. A szagáról érezzük. A szagáról érezzük.

RENDŐR: Hát ti kifélék vagytok?

VAKOK: Mi az öreg hölgyhöz tartozunk. Mi az öreg hölgyhöz tartozunk. Ó Kobynak és Lobynak hív bennünket.

RENDŐR: Zachanassian asszony az Arany apostolban szállt meg.

VAKOK: Mi vakok vagyunk. Mi vakok vagyunk.

RENDŐR: Akkor odavezetlek benneteket.

VAKOK: Köszönjük biztos úr.

RENDŐR: Ha vakok vagytok, honnan tudjátok, hogy rendőr vagyok?

VAKOK: A hanghordozásáról. A hanghordozásáról. A rendőröknek mind egyforma a hanghordozásuk.

RENDŐR: Na gyertek, nyújtsátok a kezeteket, fiúkák.

VAKOK: Fiúkának hisz bennünket, fiúkának hisz bennünket.

RENDŐR: Az ördögbe is, hát nem azok vagytok?

VAKOK: Majd meglátja, majd meglátja.

Polgármester a Tanárral söröz.

PM: Kofferok, folyton csak kofferok. Hegyet lehetne rakni belőlük. Az előbb egy fekete párducot vittek fel ketrecben. Képzeld, egy vadállatot.

TANÁR: A koporsónak külön szobát nyitattott. Sajátságos.

PM: Az ilyen világhírű hölgyek hóbertosak ám!

TANÁR: Úgy látszik, hosszabb ideig szándékozik itt maradni.

PM: Annál jobb. Úgy látszik, Ill megfőzte. Vadmacskám, tündérboszorkám, így szólongatta. Milliókat fog kifejni belőle. Egészségére, Tanár úr. Arra, hogy Claire Zachanassian talpra állítsa a Bockmann céget.

TANÁR: A Wagner műveket.

PM: A Napsugár kohót. Ha megindul a termelés, minden fellendül.

TANÁR: Több, mint húsz éve javítom a gülleni diákok történelemdogozatait: Athén, Spárta, Róma. De most először csapott meg Güllenben az antik nagyság levegője. Ez az öreg nő, ahogy kiszállt a vonatból, fekete köntösében, mint valami párka, görög tragédiák végzetes hősnője. Nem Klarának, Klothónak kellene hívni, annak megvan hozzá a jogcíme, hogy életsorsok fonalait szövögesse.

Rendőr jön.

PM: Üljön ide az asztalunkhoz, őrmester.

RENDŐR: Nem valami nagy élvezet egy ilyen fészekben szolgálni. De most majd kivirágzik a romok fölött. Ott voltam velük a Peterék pajtájában. Megkapó jelenet volt. Mind a kettőt megszállta az áhítat, mint a templomban. Kényelmetlenül éreztem magamat. Odébb is álltam azután, amikor elindultak a konradsweleri erdőbe. Valóságos processzió volt. Elöl a gyaloghintó, mellette Ill, hátul a főkomornyik és a hetedik férj a horgászbottal.

TANÁR: Falja a férjeket. Második Laisz.

RENDŐR: Két kövér emberke meg a nyomukban. Az ördög érti, mit jelentsen az egész.

TANÁR: Félelmetes. Az alvilág szabadult ránk.

PM: Nem értem, mi keresnivalójuk van a konradsweleri erdőben.

RENDŐR: Ugyanaz, mint a Peterék pajtájában, polgármester úr. Újra felkeresik azokat a helyeket, ahol ... egykor... hogy is mondjam csak... a szenvedélyük lángolt.

TANÁR: Káprázatos! Egy új Rómeó és Júlia!

PM: Mindenekelőtt koccintsunk a mi derék Ill barátunk egészségére, ő igazán nem sajnálja a fáradságot, hogy jobbra fordítsa a sorsunkat. Uraim, városunk közkedvelt polgárára!

A konradsweleri erdőben

Z: A konradsweleri erdő. Roby, Toby, megállni.

VAKOK: Megállni. Megállni.

Z: Nézd csak, Alfred, a szív, amelybe belevéstük a nevünket. Kissé elfakult és szétmállott már. A fa megnőtt, a törzse, az ágai megvastagodtak, akárcsak mi magunk. Sétáljatok csak hátrább azzal a gyaloghintóval, ne lássam örökké a képeteket. Te pedig, Moby, lódulj horgászni, ott a patak jobbra, a halacskáiddal. *(Illel leülnek egy kőre.)* Ezen a kövön csókolóztunk. Több mint negyvenöt évvel ezelőtt. Ezek között a bokrok között, a bükkfa alatt szerettük egymást, vadgomba és mohaágy volt a nyoszolyánk. Én 17 éves voltam, te nem egészen húsz. Azután elvetted Mathilde Blumhardot, benősültél a szatócsüzletbe. Én meg hozzámentem az öreg örmény Zachanassianhoz meg a

millióihoz. Egy hamburgi bordélyházban akadt rám. A vörös hajam izgatta a vén pénzeszsákot.

ILL: Klara.

Z: Egy Henry Clay-szivart, Bobby!

VAKOK: Egy Henry Clayt, egy Henry Clayt!

Z: Imádok szivarozni. Tulajdonképpen a férjem gyártmányait kellene szívnom, de nem bízom bennük.

ILL: A te érdekedben vettem feleségül Mathilde Blumhardot.

Z: Pénze volt.

ILL: Te fiatal voltál és szép. Előtted állt a világ. Azt akartam, hogy te legalább boldog légy. Ha itt maradsz, éppúgy tönkremész, mint én.

Z: Te tönkrementél?

ILL: Egy csődbe jutott kisváros csődbe jutott szatócsa vagyok.

Z: Most viszont nekem van pénzem.

ILL: Pokol az életem, mióta elmentél.

Z: Magam is pokollá változtam.

ILL: Naponta viaskodom a családommal, örökké a szememre vetik, hogy szegények vagyunk.

Z: A kis Mathilde nem tett boldoggá?

ILL: A fő, hogy te az légy.

Z: A gyermekeid?

ILL: Nincs bennük egy szikrányi idealizmus.

Z: Majd felébred bennük.

ILL: Szánalmas az életem. Jóformán még a lábamat sem tettem ki ebből a fészekből.

Z: Ne sajnáld. Én ismerem a világot.

ILL: Mert bejártad.

Z: Mert megvásároltam. *(kis szünet)*

ILL: Most majd minden másképpen lesz.

Z: Meghiszem azt.

ILL: Segítesz rajtunk?

Z: Ifjúságom városát nem hagyom cserben.

ILL: Tudod-e, hogy ehhez milliókra van szükség?

Z: Milliókra? Nem számít.

ILL: Vadmacskám! *(ráüt Z combjára)*

Z: Megütötte magát. A múltabam zsanérjára csaptál.

ILL: Ó, bár visszafordíthatnánk az idő kerekét, tündérboszorkám. Bár sose kellett volna elválnunk!

Z: Ezt kívánnád?

ILL: Csak ezt. Hiszen szeretlek! A régi, hűvös alabástrom kéz.

Z: Tévedés. Az is művégtag. Elefántcsont.

ILL: De Klara, hát semmi sem valódi rajtad?

Z: Majdnem. Afganisztánban egyszer lezuhant velem a repülőgép. Egyedül csak én másztam ki

a roncsai alól. Én elpusztíthatatlan vagyok.

VAKOK: Elpusztíthatatlan, elpusztíthatatlan.

A fogadóban. A gülleniek érkeznek, bemutatkozások.

PM: *(Z-hez)* Szabad az asztalhoz vezetnem? A feleségem.

Z: Dümmermuth Annácska, az eminens tanuló.

PM: Illné asszony.

Z: Blumhard Tildácska. Emlékszem, hogyan leskelődtél Alfred után a boltajtó mögül.
Lefogytál és megsápadtál, szívem.

ILL: *(fojtottan)* Milliókat ígért.

PM: Milliókat?

TANÁR: Az áldóját!

Z: Lássuk azt a vacsorát, polgármester úr!

PM: Csak a kedves férjére várunk, nagyságos asszonyom.

Z: Szükségtelen várniuk. Ő horgászik. Különben is elválok tőle.

PM: Válnak?

Z: Moby is csodálkozni fog. Egy német filmsztárt választottam.

PM: De hiszen azt mondta, hogy boldog házasságban élnek.

Z: Az én házasságaim mind boldogok. De ifjúkori álmom volt, hogy a gülleni székesegyházban legyen az esküvőm. És az ifjúkori álmokat valóra kell váltani. Fényes esküvő lesz.

PM: *(beszéd)* Nagyságos asszonyom, kedves polgártársaim! Negyvenöt éve annak, hogy Claire Zachanassian elhagyta a mi kis szülővárosunkat... *bla-blázva folytatja, a vége:*
Kiáltunk hát háromszoros éljent visszatérésének öröme: éljen, éljen, éljen! *(taps)*

Z: Polgármester úr, gülleniek! Köszönöm ezt az önfeledt ünneplést, igazán megható volt. Én ugyan egy kissé más gyerek voltam, mint amilyenek a polgármester úr beszédében leírt: az iskolában ütöttek-verték, és a krumplit is úgy loptam özvegy Bollné részére, közösen Illel, de nem azért, hogy megmentsek az öreg kerítőnőt az éhhaláltól, hanem mert egyszer végre ágyban akartunk feküdni, kényelmesebben, nem úgy, mint az erdőn vagy a pajtában. De hogy mégis meglegyen az örömetek, bejelentem, hajlandó vagyok Güllen városának egymilliárdot ajándékozni. Ötszázmilliót a városnak, ötszázmilliót szétosztásra, a családok között. *(halálos csend)*

PM: Egymilliárdot.

Z: Egy feltétellel. *(üdvrivalgás kitör, közben:)*

ILL: Ez ő! Az én Klarám. Milyen aranyos. Milyen csodálatos. Az én régi tündérboszorkám, ma is minden ízében az.

PM: Azt mondta nagyságos asszonyom, hogy egy feltétellel. Szabad megtudnom, mi ez a feltétel?

Z: Megmondom, mi a kikötésem. Adok nektek egymilliárdot, és megvásárolom rajta az igazságszolgáltatást. *(halálos csend)*

PM: Hogy értsem ezt, nagyságos asszonyom?

Z: Ahogy mondom.

PM: De hiszen az igazságszolgáltatást nem lehet megvásárolni.

Z: A világon mindent meg lehet vásárolni.

PM: Még most sem értem.

Z: Bobby, lépj elő.

FÓKOMORNYIK: Nem tudom, felismer-e még valaki közületek.

TANÁR: Hofer törvényszéki bíró.

FÓKOMORNYIK: Úgy van. 45 évvel ezelőtt törvényszéki bíró voltam Güllenben, majd áthelyeztek a táblához Kaffingenbe, s később, ennek 25 éve, Zachanassiané asszony ajánlatot tett nekem, hogy lépjek főkomornyikként a szolgálatába. Elfogadtam. Furesa karrier egy diplomás ember számára, de tekintettel a felajánlott fantasztikus összegű fizetésre...

Z: A tárgyra, Bobby.

FŐKOMORNYIK: Ahogy hallottátok, Claire Zachanassian asszony egymilliárdot ajánl fel Güllenek, és cserébe meg akarja kapni az igazságszolgáltatást. Más szóval: Claire Zachanassian asszony egymilliárdot fizet nektek, ha jóváteszitek azt a jogtiprást, amit Güllenben követtek el ellene. Ill úr, szabad kérem.

ILL: (*sápadt, ijedt, zavarodott*) Mit akar tőlem?

FŐKOMORNYIK: 19...-ben történt. Egy apasági keresetet tárgyaltam Güllenben. Claire Zachanassian, akkori nevén Klara Wascher nyújtotta be ön ellen, Ill úr, azt állítván, hogy gyermekének ön az apja. Maga tagadta az apaságát, Ill úr. Két tanút is hozott magával.

ILL: Régi história. Fiatal voltam és meggondolatlan.

FŐKOMORNYIK: Vezessétek ide Kobyt és Lobyt.

VAKOK: Itt vagyunk, ragyogunk, itt vagyunk, ragyogunk.

FŐKOMORNYIK: Felismeri őket, Ill úr?

ILL: Nem ismerem őket.

FŐKOMORNYIK: Nevezzétek meg magatokat.

VAKOK: Koby és Loby vagyunk, Koby és Loby vagyunk.

FŐKOMORNYIK: Azelőtt hogy hívtak benneteket?

VAKOK: Jakob Hühnlein, Jakob Hühnlein, Ludwig Sparr, Ludwig Sparr.

FŐKOMORNYIK: Nos, Ill úr?

ILL: Fogalmam sincs róla, kik ezek.

FŐKOMORNYIK: Jakob Hühnlein és Ludwig Sparr, ismeritek Ill urat?

VAKOK: De hisz vakok vagyunk, de hisz vakok vagyunk.

FŐKOMORNYIK: A hangjáról felismeritek?

VAKOK: A hangjáról igen, a hangjáról igen.

FŐKOMORNYIK: A perben ti tanúk voltatok. Mire esküdtetek meg, Ludwig Sparr és Jakob Hühnlein?

VAKOK: Hogy Klarával háltunk, hogy Klarával háltunk.

FŐKOMORNYIK: Erre megesküdtetek. Az igazat vallottátok?

VAKOK: Hamisan esküdtünk, hamisan esküdtünk.

FŐKOMORNYIK: Miért esküdtetek hamisan, Jakob Hühnlein és Ludwig Sparr?

VAKOK: Mert Ill megvesztegetett bennünket, mert Ill megvesztegetett bennünket.

FŐKOMORNYIK: Mivel vesztegetett meg?

VAKOK: Egy liter pálinkával, egy liter pálinkával.

Z: Most mondjátok el szépen, mit csináltam veletek.

VAKOK: Kerestetett bennünket, kerestetett bennünket. Én Ausztráliába vándoroltam ki. Én Kanadába vándoroltam ki. De megtalált bennünket, de megtalált bennünket.

FŐKOMORNYIK: Mit tett veletek?

VAKOK: Kiheréltetett és megvakíttatott, kiheréltetett és megvakíttatott.

FŐKOMORNYIK: Ez hát a tényállás. Adva van: egy bíró, egy vádlott, két hamis tanú és egy téves ítélet az Úr 19...-ik esztendejében. Így van, panaszos?

Z: Így van.

ILL: Ugyan kérem. Elévült, mindez már rég elévült. Értelmetlen régi história.

FŐKOMORNYIK: És mi történt a gyermekkel, panaszos?

Z: Egy évig élt.

FŐKOMORNYIK: És mi történt önnel?

Z: Utcai ringyó lett belőlem.

FŐKOMORNYIK: Miért?

Z: A bíróság ítélete tett azzá.

FŐKOMORNYIK: És most, Claire Zachanassian, ugyebár, elégtételt kíván?

Z: Megngedhetem magamnak. Egymilliárd üti a gülleniek markát, ha valaki megöli Alfred Illt.

halálos csend

ILL: Tündérboszorkám! Ilyet nem kívánhatsz. Hiszen az élet rég túlhaladt ezen az ócska histórián.

Z: Igaz, az élet nem állt meg, én azonban nem felejték, Ill. Sem a konradsweleri erdő mélyét, sem a Peterék pajtáját, sem özvegy Bollné hálókamráját, de a te árulásodat sem. Nos, mind a ketten megöregedtünk, te lecsúsztál, engem sebészkésekkel

szétmetéltek, és

most le akarok számolni veled. A magad életét te választottad, engem az enyémre rákényszerítettél. Te fogadkoztál, hogy visszavarázsoljuk az időt, és szembenézünk a mulandósággal, ott, ifjúságunk sűrűjében, a konradsweleri erdőben. Nos, nem

feledtem

a múltat, most azonban igazságot akarok, igazságot - egymilliárdért.

PM: Zachanassianné asszony! Egyelőre még Európában élünk. Egyelőre még nem vagyunk pogányok. Güllen városa nevében visszautasítom az ön ajánlatát. Az emberiesség nevében. Inkább szegények maradunk, de nem mocskoljuk be magunkat vérrel.

Z: Én várok.

Párhuzamos helyszín az Arany Apostol fogadó balkonja (baloldalt) és Ill vegyeskereskedése. (jobbaldalt)

ILL: *(feleségéhez)* A gyerekek?

ILLNÉ: Már elmentek.

ILL: Hová?

ILLNÉ: Megpróbálnak valami munka után nézni. Karl kiment a pályaudvarra, Ottilie pedig a munkakövetítőbe.

ILL: Jó gyerekek, derék gyerekek.

Z: Tölts egy konyakot, Bobby.

FŐKOMORNYIK: Parancsoljon, asszonyom. Egy szivart?

Z: Nem kérek, köszönöm.

ILL: Jó reggelt, Hofbauer.

I.POLGÁR: Cigaretta.

ILL: A szokásosat?

I.POLGÁR: Nem, hanem azt a zöld paklit kérem.

ILL: Drágább.

I.POLGÁR: Írja fel.

ILL: Kivételesen, de csak magának. Össze kell tartanunk.

Z: Zenét, Bobby!

FŐKOMORNYIK: Zachanassian nótáját?

Z: Örökké ezt húzatta. Reggelente ezzel ébredt. Klasszikus alak volt, az a régi vágású pénzügyi zseni, versenystállókka, hatalmas kereskedelmi flottával és megszámlálhatatlan milliárdokkal. Vele még kifizetődött összeházasodni. És mi mindenre megtanított! Az aztán ismerte a pénzcsinálás minden praktikáját. Én meg szépen ellestem a fortélyait.

PM-NÉ: Tejet, Ill úr.

II.ASSZONY: Az enyémbe is, Ill úr.

ILL: Szép jó reggelt kívánok. Egy-egy liter tejet a hölgyeknek. (adni akar)

PM-NÉ: Tartóstejet, Ill úr.

II.ASSZONY: Két liter tartóstejet, Ill úr.

ILL: Tartóstejet.

Z: Szép őszi reggel. Könnyű, ezüstös köd üli meg az utcákat, és fent az ibolyaszínű égbolt.

Akárcsak a harmadik férjem festményein. Külügyminiszter volt, de szabad óráiban festészettel foglalkozott. Pocsék mázolmányai voltak.

PM-NÉ: Vajat is adjon, húsz dekát.

II: ASSZONY: És fehér kenyeret, két kilót.

ILL: Talán örökölték a hölgyek, váratlanul örökölték?

PM-NÉ: Írja a többihez.

ILL: Mindenki egyért, egy mindenkiért.

II: ASSZONY: Csokoládét is kérek, azt.

ILL: Azt is felírom?

II.ASSZONY: Persze.

II.ASSZONY: Itt helyben meg is esszük, Ill úr.

PM-NÉ: Kellemes itt magánál.

Z: Most kérek egy szivart, Bobby. Egy Winstont. Egyszer már ezt a márkát is kipróbálhatom, a hetedik férjemét, úgyis elválnék. Szegény Moby, a horgásszenvedélyével. Milyen bánatosan ül fel majd a lelkem a gyorsvonatra, útban Portugáliába.

ILL: Nézze, Hofbauer úr, vén bűnös vagyok. Melyikünk nem az? De mégiscsak ifjúkori botlás

volt, amit elkövettem. És látja, a gülleniek, ott, az Arany Apostolban, egy emberként utasították vissza az ajánlatot. Pedig rájuk férne a pénz. Életem legszebb órája volt.

II.POLGÁR: (jön) Jó reggelt. Ma meleg napunk lesz.

I.POLGÁR: A jó idő tartósnak ígérkezik.

ILL: Ma reggel egymásnak adják a kilincset a vevők. Azelőtt napszám a kutya sem nyitotta rám az ajtót.

II.POLGÁR: Mert kiállunk magáért, Ill úr. Sziklaszilárdan.

ASSZONYOK: Sziklaszilárdan, Ill úr, sziklaszilárdan.

I.POLGÁR: Végülis te vagy a legnépszerűbb polgártársunk.

II.POLGÁR: Tavasszal megválasztanak polgármesternek.

I.POLGÁR: Holtbiztos.

ASSZONYOK: Holtbiztos, Ill úr, holtbiztos.

II.POLGÁR: Erre inni kell.

Z: Whiskyt kérek, Bobby, tisztán.

I.POLGÁR: Whiskyt, Ill.

ILL: 23.80-ba kerül. Nagy luxus.

I.POLGÁR: Ennyit csak megengedhet magának az ember.

ILL: Tessék.

II.POLGÁR: Poharakat. Magának is, Ill. És írja a többihez.

NYOLCADIK FÉRJ: Hapsikám, hát nem csodás! A fiatal házások első közös reggelije.

Mint egy álom. Kis balkon, susogó hárs, csobogó kút a városháza előtt, kicsinyes gondjaikról fecsegő háziasszonyok szomszédolnak, és a háztetők mögül felmagaslik a székesegyház tornya.

Z: Ül le Hoby, és ne fecsegi. A tájat magam is látom, az elmélkedés viszont nem a legerősebb oldalad.

PM-NÉ: Már az új férje is itt van vele.

II.ASSZONY: A nyolcadik.

PM-NÉ: Szép ember. Filmszínész. A lányom látta aban.

II.ASSZONY: Én is láttam. Akkort játszott aban.

ILL: Na jó, e héten még kivételesen. De ahogy megkapjátok a munkanélküli segélyt, meghozd

a pénzt! *(észreveszi rajta az új cipőt)* Helmesberger! Új cipő van a lábadon. Vadonatúj.

II.POLGÁR: No és?

ILL: És rajtad is, Hofbauer, rajtad is új cipő. *(az asszonyokhoz)* És rajtatok is. Vadonatúj cipők!

I.POLGÁR: Hát aztán, mi van abban?

II.POLGÁR: Örökké csak nem járhatunk az ócskában!

ILL: Miből tellett nektek új cipőkre?

ASSZONYOK: Hát felirattuk, Ill úr, azt is felirattuk.

ILL: Felirattátok. Nálam is felirattátok. A dohányt, a tejet, a konyakot. De honnan van most egyszerre hiteletek a kereskedőknél?

II.POLGÁR: De hiszen te is hitelezel nekünk.

ILL: De hát miből akartok fizetni? *(bedühödik)* Miből akartok fizetni? Miből? Miből? *A vevők kimenekülnek.*

NYOLCADIK FÉRJ: Valami zajt hallottam.

Z: A kisvárosi élet.

NYOLCADIK FÉRJ: A boltban történt valami.

Z: Biztosan összezördültek a hús árán.

Rendőr az asztalánál ül és a pisztolyával játszik.

RENDŐR: Mit óhajt, Ill? Foglaljon helyet.

ILL: Követelem, hogy tartóztassák le Claire Zachanassiant.

RENDŐR: Különös. Nagyon különös. Feljelentést akar tenni a hölgy ellen?

ILL: Nyomban tartóztassa le!

RENDŐR: Hogy letartóztatjuk-e vagy sem, az a rendőrség dolga. Mit követett el?

ILL: Felszólította a város lakóit, hogy öljenek meg.

RENDŐR: És ezért tartóztassam le?

ILL: Kötelessége.

RENDŐR: Különös. Nagyon különös.

ILL: A világon a legtermészetesebb.

RENDŐR: Kedves Ill barátom, nem is olyan természetes. Vizsgáljuk csak meg higgadtan az esetet. A hölgy ajánlatot tett a városnak, hogy magát egymilliárd ellenében... tudja már,

mire gondolok. Idáig rendben van. Magam is ott voltam. De ez még nem ad alapot a rendőrségnek, hogy Claire Zachanassian ellen eljárást indítson. Végére bennünket is kötnek a törvények.

ILL: Felbujtás emberölésre.

RENDŐR: Lassan a testtel, Ill. Emberölésre való felbujtás esete akkor forogna fenn, ha komolyan lehetne venni az ajánlatot, hogy magát öljék meg. Világos?

ILL: Azt hiszem igen.

RENDŐR: No, látja. Az ajánlatot azonban nem lehet komolyan venni, mert a milliárd túlhaltott ár, ezt maga is beláthatja. Ilyesmiért ezret vagy kétezret fizetnek, többet nem, erre mérget vehet. Mit bizonyít ez? Hogy az ajánlat nem komoly. Ha pedig mégis komoly, akkor a hölgyet nem vehetjük komolyan, mivel nyilván örült. Értjük?

ILL: Az ajánlat engem fenyeget, őrmester, akár örült a hölgy, akár nem. Ez csak logikus.

RENDŐR: Nem logikus. Egy ajánlat magában nem lehet életveszélyes. Legfeljebb, ha valóra váltják. Mutasson rá egyetlen kísérletre, amely arra vall, hogy magát meg akarták ölni. Akkor azonnal intézkedem. De maga is jól tudja, hogy az ajánlat véghezvitelére senki sem vállalkozott, ellenkezőleg. A tömeg az Arany Apostolban egy emberként foglalt állást maga mellett. Egyébként engedje meg, hogy utólag gratuláljak.

ILL: Nem vagyok ebben olyan biztos, őrmester úr.

RENDŐR: Nem olyan biztos?

ILL: A vevőim tartóstejet vásárolnak, már nem jó nekik csak a fehér kenyér meg a drágábbik cigaretta.

RENDŐR: Örüljön neki! Fellendül a boltja.

ILL: Helmesberger whiskyt vásárolt nálam. Évek óta nem keres. A népkonyhán él.

RENDŐR: A whyskit ma este én is megkóstolom. Helmesberger meghívott.

ILL: Mindegyiken új cipő. Vadonatúj cipők.

RENDŐR: Nem tudom mi kifogása van az új cipő ellen? *(kiteszi a lábát, közben belerüg egy sörösdobozba)*

ILL: Szóval maga is. És pilzeni sört iszik.

RENDŐR: Ha egyszer ez ízlik.

ILL: Azelőtt megtette a helybeli is.

RENDŐR: Fertelmes volt.

ILL: Maga, őrmester, miből vette a cipőt, meg a sört?

RENDŐR: Az csak az én dolgom.

ILL: De miből fognak a vevőim fizetni?

RENDŐR: Az meg az ő dolguk. Ez nem tartozik a rendőrségre.

ILL: De engem érdekel. Mert belőlem fognak pénzt csinálni.

RENDŐR: Senki sem fenyegeti magát.

ILL: Adósságokba verik magukat. A hitel révén emelkedik a jólét, a jóléttel annak szükségessége, hogy megöljenek. És a hölgynek még csak a kisujját sem kell mozdítania. Ül a balkonján, szivarozik - és vár. Egyszerűen csak vár. Maguk mindannyian várnak.

RENDŐR: Úgy látom többet ivott a kelleténél. *(a fegyverével babrál)* Nyugodjon meg. A rendőrség résen van. A törvénynek érvényt szerez, a rendet fenntartja. Ha bárhol és bárkinek a részéről a fenyegetés leghalványabb gyanúját tapasztalja, közbelépünk. Erre mérget vehet, Ill úr.

ILL: És honnan az aranyfog a szájában, őrmester?

RENDŐR: He?

ILL: A ragyogó új aranyfog.

RENDŐR: Maga megbolondult. *(Ill felé tartja a fegyvert)* Ember, értse meg, nincs időm, hogy a maga agyrémeivel foglalkozzam. Megszökött a milliárdosnő párduca. Azt kell üldözőbe vennem.

ILL: Engem vettek üzőbe, engem.

Z: *(SMS-t olvas)* A divatkirály írt, Hoby. Az ötödik férjem. Valamennyi közt a legszebb. Még eddig mindegyik esküvői ruhámat ő tervezte.

NYOLCADIK FÉRJ: De hiszen az ötödik férjed orvos volt.

Z: Az a hatodik volt. Csak jobban tudom, Hoby.

FŐKOMORNYIK: *(telefont tart Z felé)* A Világbank elnöke, asszonyom.

Z: Nem vagyok itthon, Boby.

A polgármesternél. PM az új városháza tervrajzát nézi.

ILL: Beszélnem kell magával, polgármester.

PM: Foglaljon helyet.

ILL: Mint férfi a férfival. Mint leendő utódja.

PM: Tessék. *(Ill a fegyverre néz.)* Megszökött a Zachanassianné párduca. A városban kódorog. Ezért kellett felfegyverkeznünk.

ILL: No, persze.

PM: Egyébként minden férfit fegyverbe szólítottam, akinek van. Az iskolában tanítási szünetet

rendeltem el.

ILL: De nagy a felhajtás.

PM: Nagyvadra vadászunk. *(Szivarral kínálja Illt)* Beszéljen nyugodtan.

ILL: De jó szivarja van.

PM: Szőke Pegazus.

ILL: Jó drága fajta.

PM: De megéri.

ILL: Azelőtt másfajta szívott, polgármester úr. Olcsóbbat.

PM: Nagyon kaparta a torkomat.

ILL: Új nyakkendő.

PM: Tiszta selyem.

ILL: Bizonyára cipőt is vásárolt.

PM: Kalberstadtból hozattam. De honnan tudja?

ILL: Ez ügyben jöttem.

PM: Mi van magával? Sápadt. Nem érzi jól magát?

ILL: Félek.

PM: Fél?

ILL: Emelkedik a jólét.

PM: Ne mondja. Igen örvendetes volna.

ILL: A hivatal védelmét kell kérnem.

PM: Ejha. Ugyan miért?

ILL: Tudja azt maga nagyon jól, polgármester úr.

PM: Van valami gyanúja?

ILL: Egymilliárdot tűztek ki a fejemre.

PM: Forduljon a rendőrséghez.

ILL: Már megtettem. Az őrmester szájában vadonatúj aranyfog csillog.

PM: Elfelejtí, hogy Gűllenben . Ebben a városban a humanizmusnak tradíciói vannak.
Goethe

itt töltött egy éjszakát. Brahms itt komponálta egyik kvartettjét. Ezek az érték
kotelesznek. Ha maga nem bízik ebben a közösségben, sajnálom, az a maga dolga. Nem
tételeztem volna fel magáról, hogy ilyen nihilista. Elfelejtí, hogy jogállamban lunk.

ILL: J. Akkor tartóztassa le a hölgyet.

PM: Különös. Nagyon különös.

ILL: Ezt mondta az rmester is.

PM: A hölgy eljárása, ha gy vesszük, nem is olyan érthetetlen. Elvégre maga két hamis tanút
berezt fel, és a legsötétebb nyomorba taszított egy lányt.

ILL: Ez a sötét nyomor ma j pár milliárdot r.

PM: Beszéljünk nyíltan.

ILL: n is ezt kérem.

PM: Hát jó. Sajnálom, de meg kell mondanom, maga elvesztette az erkölcsi jogot, hogy a
hölgy letartóztatását kérje. s arra is, hogy itt valaha is polgármester legyen. rtí?

ILL: Ezt hivatalosan közli velem?

PM: A koalíciós pártok megbízásából.

ILL: rtem.

PM: Mi elítéljük a hölgy ajánlatát, de ez nem jelenti azt, hogy helyeseljük a bunt, amely az
ajánlatot kiváltotta. A polgármesteri állás bizonyos erkölcsi követelményekkel jár, ezt
be kell látnia. Mi egyébként a régi tisztelettel és barátsággal vagyunk maga iránt.
Különben meg jobb, ha nem szellőztetjük a dolgot. A helyi médiát már leallítottam.

ILL: De a hallgatás az életembe kerülhet, polgármester r! Már díszítik a koporsómat!
Nem látja?

PM: Ne voltozzon itt. Ahelyett, hogy hálás lenne, amiért fátylat borítunk a piszkos gyeire.

ILL: De meg akarnak lni, értse meg!

PM: Kicsoda? Nevezze meg!

ILL: Maguk! Maguk mindnyájan!

PM: Aljas rágalom! A város nevében visszautasítom.

ILL: Mindenki a masiktol reméli, hogy megteszi. Tessék: mi ez?

PM: Látja: az új polgármesteri hivatal tervrajza. Tervezni csak szabad?

ILL: Felettem már kimondták a halálos ítéletet.

PM: Remeket lát, Ill r.

Z:is bejelentette magát. Ott lesz az egész hollywoodi bagazs.

NYOLCADIK FÉRJ: A média is ott lesz?

Z: A világ minden tájáról. Az n eskuvoimen mindig ott vannak. Kölcsönösen szükségünk
van

egymásra.

NYOLCADIK FÉRJ: Nyomasztó egy ilyen kisváros. J, a hárs susog, a madarak dalolnak, a
szokokut csobog, de ugyanezt tették fél raval elzelott is. Semmi változás, sem a
termeszetenben, sem az emberekben. Semmi nagyság, semmi tragikum. Semmi egy nagy
korszak erkölcsi elrendeltetesebol.

(két lövés hangzik)

Z: Bobby, lonek.

FŐKOMORNYIK: Valóban, nagyságos asszonyom.

Z: De miért?

FŐKOMORNYIK: Megszökött a párduc.

Z: Eltalálták?

FŐKOMORNYIK: Ott fekszik holtan az Ill boltja előtt.

Z: Kár érte. Kedves kis állat volt, a marakesi pasától kaptam ajándékba.

A pályaudvaron. (a gülleniek mind ott vannak, minden mondatnál közelebb lépnek Illhez.)

PM: Elutazik, Ill?

ILL: Elutazom.

I.POLGÁR: És hová?

ILL: Még nem tudom. Egyenlőre Kalberstadba, azután tovább.

II.POLGÁR: Úgy. Azután tovább.

ILL: Talán Ausztráliába.

TANÁR: Az egyik kis vak ember is Ausztráliába vándorolt ki.

RENDŐR: Itt igazán biztonságban érezheti magát.

MIND: Tökéletes biztonságban.

ILL: *(rémülten néz körül)* Írtam a megyefőnöknek Kaffingenbe.

RENDŐR: És?

ILL: A posta nem továbbította a leveletem.

PM: A postamester tagja a városi képviselőtestületnek.

TANÁR: Közéleti férfiú.

MIND: Közéleti férfiú, közéleti férfiú.

PM: De maga is közkedveltségnek örvend.

RENDŐR: Az egész város kikíséri.

MIND: Az egész város, az egész város.

ILL: Nem kértem rá senkit.

PM-NÉ: Csak nem akarja megtiltani, hogy elbúcsúzzunk magától?

*Jön a vonat, megáll. **Hangsbemondó:** Güllen, Güllen állomás!*

PM: Itt a vonata.

MIND: Itt a vonata, itt a vonata.

PM: Nos, jó utazást kívánok, Ill.

MIND: Jó utazást, jó utazást!

I.POLGÁR: Sok boldogságot az új élethez!

MIND: Sok boldogságot, sok boldogságot!

(A kör majdnem összezárul Ill körül, mindössze egy kis szabad hely marad a néző felé, amin Ill ki tudna lépni.)

PM: Itt az ideje. Szálljon fel hát Isten hírével.

RENDŐR: És sok szerencsét Ausztráliában!

MIND: Sok szerencsét, sok szerencsét!

Hangsbemondó: **Kérem az utasokat, szíveskedjenek a beszállást befejezni, a vonat azonnal indul.**

ILL: *(áll és nem mozdul)* Mit csoportosultok itt körülöttem?

PM: Senki sem állja útját.

ILL: Engedjetelek.

PM: De hisz utat engedtünk magának.

MIND: Utat engedtünk, utat engedtünk.

ILL: Valaki végül vissza fog tartani.

RENMDŐR: Badarság. Szálljon csak fel nyugodtan, meglátja, senki sem fogja megakadályozni.

ILL: Menjtek az utamból. *(senki sem mozdul)*

PM: Nem értem mit akar. Csak magán múlik, ha el akar menni. Szálljon fel a vonatra.

ILL: Miért jöttök ilyen közel hozzám?

RENDŐR: Ez az ember megőrült.

ILL: Vissza akartok tartani.

PM: Szálljon fel hát végre.

MIND: Szálljon fel, szálljon fel!

ILL: Amikor szállok fel a vonatra, egyikőtök vissza fog tartani.

MIND: Senki, senki!

ILL: Én tudom.

TANÁR: Ember, szálljon fel már végre!

ILL: Én tudom. Egyikőtök vissza fog tartani.

Sípszó, majd a vonat elindul. Ill térdre rogy.

RENDŐR: Na látja, ez lett a vége. A vonat szépen elrobogott.

Lassan mindenki hátravonul, eltűnik.

ILL: Elvesztem.

Zachanassianné a Peterék pajtájában. A háttérből előrelép a főkomornyik.

FŐKOMORNYIK: A tanár és a rendőr jön.

Z: Jöjjenek.

RENDŐR, TANÁR: Nagyságos asszonyom!

Z: Jöjjenek közelebb, uraim. Visszavonultam ide, a Peterék pajtájába. Nyugalomra van szükségem. Az esküvő a székesegyházban kifárasztott. Itt csend van. Szeretem a széna illatát, a szalmáét, meg a kocsikenőcsét. Kedves emlék. A szerszámok, a trágyahányó villa, a rozzant szénásszekér... mind-mind ugyanígy állt fiatal koromban is...

TANÁR: Nagyságos asszonyom, nem akarjuk a drága idejét feleslegesen igénybe venni.

RENDŐR: Kedves férje már bizonyára türelmetlenül várja.

Z: Hoby? Azt visszaküldtem az első repülővel Amerikába.

RENDŐR: Visszaküldte?

Z: Ügyvédek már beadták a válókeresetet.

RENDŐR: És mi lesz a násznéppel, nagyságos asszonyom?

Z: Megszokták már. Ez eddig a második legrövidebb házasságom. Ennél csak a lord Ismaellel kötött volt rövidebb. Mi járatban vannak?

TANÁR: Ill úr ügyében jöttünk.

Z: Ó, hát meghalt szegény?

TANÁR: Nagyságos asszonyom! Végre is a nyugati civilizáció elveit valljuk...

Z: De hát mit akarnak voltaképpen?

TANÁR: A gülleni lakosság, sajnos, eszeveszetten vásárol...

RENDŐR: Meglehetősen sokat.

Z: Eladósodtak?

TANÁR: Reménytelenül.

Z: Elveikkel ellentétben?

TANÁR: Mi is csak emberek vagyunk.

RENDŐR: És most rendeznünk kell adósságainkat.

Z: Tudjátok jól, mit kell tennetek.

TANÁR: Asszonyom! Beszéljünk egymással nyíltan. Képzelve bele magát szomorú

helyzetünkbe. Én két évtizede istápolom ebben a nyomorult fészekben a humanizmus zsenge palántáit. A városi rendőrparancsnok meg éjjel-nappal a város utcáit rója, üldözi a bűnt. Talán a pénzért tesszük? Aligha. A fizetésünk nyomorúságos. Engem meghívtak Kalberstadtba, a gimnáziumba, kereken visszautasítottam. Az őrmesternek Kaffingenben ajánlottak állást, nem ment el. Mi kitartottunk itt, és velünk együtt a város egész lakossága, mert élt bennünk a remény, hogy Güllen visszanyeri még egykori fényét, és újra virágzásnak indul, hiszen a természet oly bőkezű ehhez a mi hazai földünkhöz. Valójában nem szegény ez a város, csak magára hagyott. Hitelre, bizalomra, megrendelésekre van szükségünk, és egykettőre felpeszdül a gazdasági élet, virágzásnak indul a kultúra. Olyan kiaknázatlan kincseink vannak, mint a Napsugár Kohó...

RENDŐR: A Bockmann-gyár...

TANÁR: A Wagner-művek. Szerezze meg ezeket, asszonyom, vigyen a vállalkozásba friss tőkét. Mindezt elérhet százmilliós, jól kamatozó befektetéssel...szükségtelen erre egymilliárdot elpocsékolni.

Z: Még akkor is marad kettő.

TANÁR: Nem alamizsnát kérünk, asszonyom! Üzletet ajánlunk.

Z: Igaz. És nem is rossz üzlet.

TANÁR: Nagyságos asszonyom! Tudtam, hogy nem hagy cserben bennünket.

Z: Csak éppen kivihetetlen, amit ajánlanak. A Napsugár Kohót nem vehetem meg, ugyanis az enyém.

TANÁR: Az öné?

RENDŐR: És a Bockmann-gyár?

TANÁR: A Wagner-művek?

Z: Ugyancsak. A gyárak, a földek, a Peterék pajtája, az utcák, a házak, az egész város, szőröstül-bőröstül. Ügynökeimmel felvásároltattam. A teljes csödtömeget. Az üzemeket leállítottam. A maguk reménykedése lázalom, kitartásuk céltalan, önfeláldozásuk ostobaság. Egész életük haszontalan volt. *(csend)*

RENDŐR: De hiszen ez borzasztó.

Z: Tél volt, amikor elmentem ebből a városból, egy szál matrózruhában, a lángvörös copfjaimmal, a nagy hasammal, s a derék gülleniek kiröhögtek. Összefagyva ültem be a hamburgi gyorsvonatba. És amikor a jégvirágos ablakon át utolsó pillantást vettem a Peterék elsuhanó pajtájára, elhatároztam, hogy visszajövök én még ide egyszer. Nos, itt vagyok. Most én szabom meg a feltételeket, én diktálom az alkut. *(hangosabban)* Halló, Roby, Toby, indulás az Arany Apostolba. Kilences számú férjem megérkezett a könyveivel és a kézirateival. *(gyaloghintósok jönnek)*

TANÁR: Kedves Zachanassianné, maga alapjában egy sebzett szívű, szerelmes asszony. Maga abszolút igazságot akar. Mint valami antik hősnő, egy új Médea. Mi mélységesen megértjük önt, de éppen ezért arra kérjük, mondjon le a bosszúról, legyen emberséges!

Z: Emberséges? Az emberségnek, uraim, a tőzsdén árfolyama van. Én, az én tőkeerőmmel, akár egy egész világrendet vásárolhatok magamnak. A világ ringyót csinált belőlem, most én csinálok bordélyházat a világból. Részt akartok venni a buliban? Fizessetek be! Én tisztességes alkut kínálok. Güllen felvirágzását - egy gyilkosság ellenében. Konjunktúrát egy hulláért. *(a hordozókhoz)* Gyerünk! *(elviszik)*

RENDŐR: Most mihez kezdjünk?

TANÁR: Amit a lelkiismeretünk diktál, őrmester úr.

Ill boltjában. (I. Polgár kényelmesen, lazán cigarettázik. Flörtöl Illnével, aki vevő rá.)

ILLNÉ: Egész Güllen ott szorongott a székesegyház körül.

I.POLGÁR: Nem mindennap van ilyen esküvő.

ILLNÉ: Filmszínésznőből legalább egy tucat volt. És az arengeteg újságíró, meg a tévések!

I.POLGÁR: Ide is el fognak jönni, Illné asszony.

ILLNÉ: Nincs itt semmi keresnivalójuk, Hofbauer úr. Mi egyszerű emberek vagyunk.

I.POLGÁR: Azok mindenkit kikérdeznek. A ciugarettát írja a többihez. Lehet, hogy hamarosan húsboltot nyitok. Magának hogy megy, Illné?

ILLNÉ: Megnőtt a forgalom. Elsejétől fel kell vennünk valakit.

I.POLGÁR: De hol van ő? Rég nem láttuk.

ILLNÉ: A szobájában járkál napok óta.

I.POLGÁR: Rossz a lelkiismerete. Csúnyán bánt el Claire Zachanassiannal.

ILLNÉ: Azt hiszi, nekem nem fáj?

I.POLGÁR: Így a víz alá nyomni valakit. Pfúj! Illné asszony, jót mondok, nehogy a férje elfecsejjen valamit az újságíróknak.

ILLNÉ: Csak nem képzeli?

I.POLGÁR: Amilyen gyenge jellem.

ILLNÉ: Nem könnyű nekem sem mellette, higgye el!

I.POLGÁR: Figyelmeztetem, eszébe ne jusson a Klarát bemártani, hogy így meg úgy, az életére tör, meg hogy pénzt ajánlott...mert akkor velünk gyűlik meg a baja. Nem az egymilliárd miatt. *(köp)* Ez a lépcső vezet a lakásba?

ILLNÉ: Igen, ez az egyetlen. Elég szűk, de tavasszal átépítjük.

I.POLGÁR: No, akkor itt lehorgonyzok. Ami biztos, biztos.

Tanár jön be.

TANÁR: Nem kenyerem az ital, de most kérek valami erőset.

ILLNÉ: Szép magától, hogy egyszer minket is megisztel, tanár úr. Steinhagerünk érkezett. Szolgálhatok vele?

TANÁR: Igen, egy pohárával. *(Azonnal érte nyúl és lehúzza. Zavartan teszi vissza a pultra.)*

ILLNÉ: De hisz maga reszket, tanár úr.

TANÁR: Kicsit sokat iszom az utóbbi időben. Ő járkál odafent?

ILLNÉ: Fel-alá, fel-alá.

I.POLGÁR: Isten büntetése.

TANÁR: Két újságíró tudakozódott nálam a boltjuk felől. *(I.Polgár felpattan)* Nem mondtam semmit.

I.POLGÁR: Okosan tette.

TANÁR: Ez az örökös fel-alá járkálás. *(Lehúzza majdnem az egész üveggel.)*

Belép a II.Polgár.

II.POLGÁR: Itt kószál egy tévéstáb. Jó lesz vigyázni. Fent van? Nehogy lejjön most!

I.POLGÁR: Nem fog.

TANÁR: *(Hirtelen elhatározással feláll.)* Gülleniek. Hallgassátok meg öreg tanárotokat. Eddig nem szóltam bele a dolgaitokba. De most beszélni szeretnék hozzátok, szeretném elmondani az öreg hölgy látogatását Güllenben.

I.POLGÁR: Megörült? Ne ordítson!

II.POLGÁR: Hallgasson már el!

TANÁR: Gülleniek! Az igazságot akarom hirdetni, mégha örökké szegények maradunk is.

ILLNÉ: Hiszen maga részeg, tanár úr, nem sül ki a szeme?

TANÁR: Süljön ki a tied, te asszony, aki képes voltál a hites uradat elárulni.

I.POLGÁR: Fogja be száját!

II.POLGÁR: Hallgasson már el!

TANÁR: Hajmeresztő dolgok érlelődnek Güllen városában. Tudja meg mindenki!
Ki akar menni az utcára, de visszatartják. A dulakodás közben lejön Ill.

ILL: Micsoda cirkusz ez itt, az én boltomban?

TANÁR: Beszélni fogok a Gülleniekhez. Felvilágosítom a sajtó képviselőit, hogy mi folyik itt. Én az igazságot képviselem, mint Isten arkangyala. Mert én humanista vagyok, az antik kultúra szerelmese, eszményképem Platón.

ILL: Ugyan, hallgasson már.

TANÁR: Tessék?

ILL: Üljön le tanár úr a fenekére és maradjon csendben.

TANÁR: *(kijózanodva)* Leülni. Az emberiség üljön le a fenekére és hallgasson. Kérem.

Ha már maga is elárulja az igazságot.

ILL: Uraim, parancsolnak még? Köszönöm, Tilda, felmehetsz.

I.POLGÁR: Kint leszek a bolt előtt. *(az ajtóból)* Ember, legyen eszed. Nehogy fecsegi!

II.POLGÁR: Egy ilyen embernek a szavára úgysem adnának semmit.

ILL: Természetesen, Hofbauer úr. Parancsol még valamit?

II.POLGÁR: *(zavartan)* Ö... egy üveg portóit.

ILL: Méltóztassék.

ILL: Írja fel.

ILL: Parancsára.

II:POLGÁR: A szemébe mondom: aljas dolog volt, ahogy a Klarivel elbánt. *(kimegy)*

TANÁR: Elnézését kérem. Kipróbáltam egy üveg Steinhagert.

ILL: Semmi baj, tanár úr.

TANÁR: Meg akartam menteni magát. De elgáncsoltak. És maga sem segített. Szedje össze magát, Ill! Küzdjön az életéért. Keresse fel a sajtótudósítókat. Mondjon el nekik mindent. Nincs sok vesztegetni való ideje.

ILL: Én már feladtam a harcot. Beláttam, hogy nincs jogom védekezni.

TANÁR: Nincs joga? Ezzel az átkozott vénasszonnyal, ezzel a kiérdemesült szajhával, ezzel a lélekkufárral szemben?

ILL: Elvégre én indítottam el a lejtőn. Én vagyok a bűnös.

TANÁR: Bűnös?

ILL: Én tettem Klarát azzá, amivé lett. És a magam életét is én formáltam, így lettem, aki vagyok: egy ócska szatócs. Ugyan mit tehetnék én, kedves jó tanár úr? Játsszam az ártatlant? Minden engem vádol: az aunuchok, a főkomornyik, a koporsó, a milliárdos vérdíj. Menthetetlen vagyok. És magukon sem tudok segíteni.

TANÁR: Józan vagyok. Hirtelen kitisztult a fejem. Igaza van. Tökéletesen igaza van.

Mindennek maga az oka. De mondok magának valamit, Alfred Ill, valami nagyon fontosat. *(egyenesen áll)* Magát megölik. Tudva tudom az első perctől fogva. És maga is régen tudja, hiába tagadja Güllenben mindenki. Túlságosan nagy a kísértés. És túl nagy a mi szegénységünk. Továbbmegyek: azt is tudom, hogy én is benne leszek. Érzem, hogyan válok lassanként gyilkossá. És itt nem segít a humanizmus. És mióta tisztában vagyok ezzel, már csak az alkohol tartja bennem a lelket. Félek. Ahogy maga is fél. Mert tudom azt is, hogy egy szép napon engem is meglátogathat egy ilyen öreg hölgy, és ugyanarra a sorsra juthatok, mint maga, de hamarosan, talán már néhány óra múlva, mit sem fogok tudni. *(hallgat)* Még egy üveg Steinhagert. *(Ill odateszi eléje, pillanatnyi habozás után elszántan az üvegért nyúl.)* Írja föl.

ILLNÉ: *(lassan lejön)* Ill?

ILL: Karl fiunkat az ablak előtt láttam elsuhanni egy új autóban. Az övé?

- ILLNÉ:** Csak egy Opel Corsa. Részletre vette.
- ILL:** Mikor tanult meg vezetni? Amikor azt mondta itthon, hogy munka után néz az állomáson?
- ILLNÉ:** Néha oda is elment...
- ILL:** Mint kedves Ottilie lányunk. Hát azt hiszitek vak vagyok? A munkaközvetítőbe nem tenisszerelésben járnak.
- ILLNÉ:** A barátnői mind teniszeznek.
- ILL:** Benyúlok a szekrénybe, hogy elővegyem az ünneplő ruhámat, hát mit látok? Egy vadonatúj női bundát.
- ILLNÉ:** Csak megtekintésre hoztam. *(rövid szünet)* Mindenki adósságra vásárol, Frédi. Csak te vagy olyan hisztérikus. Nevetséges vagy az örökös félelmeiddel. Hisz világos, hogy minden békésen elsimul és a hajad szála sem fog görbülni. Klarchennek arany szíve van, nem akar ő neked komolyan ártani.
- ILL:** *(lassan, megfontoltan)* Szólj Karlnak, hogy vigyen ki az autóján a konradsweilerei erdőbe.
- PM:** *(belép a boltba)* Jó estét, Ill. Csak benéztem egy pillanatra.
- ILL:** Kérem, csak tessék.
- PM:** Hoztam egy pisztolyt magának.
- ILL:** Köszönöm.
- PM:** Meg van töltve.
- ILL:** Nincs rá szükségem.
- PM:** Ma este népgyűlést tartunk az Arany Apostol nagytermében.
- ILL:** Ott leszek.
- PM:** Mindenki ott lesz. A maga ügyét tárgyaljuk. Bizonyos fokig kényszerhelyzetben vagyunk.
- ILL:** Magam is úgy látom.
- PM:** Mi a szándéka, Ill? Belenyugszik az ítéletünkbe? A sajtó és a tévések is ott lesznek. *(Ill hallgat.)* Kényes helyzet, nem csak magának, nekünk is, higgye el. Nagyon is híressé váltunk mint az öreg hölgy szülővárosa. A székesegyházi esküvővel meg végképp.
- ILL:** Csak nem akarja az öreg hölgy ajánlatát a nyilvánosság előtt ismertetni?
- PM:** Nyíltan nem. De minden gülleni érteni fogja.
- ILL:** Hogy az életéről döntenek?
- PM:** A maga személyét, formálisan bár, de tisztára mossuk, bármi is történjen.
- ILL:** Kedves maguktól.
- PM:** Őszintén szólva, nem a maga kedvéért teszem, csak a talpig becsületes, rendes családjáért.
- ILL:** Értem.
- PM:** A játszma tiszta, ezt el kell ismernie. Maga eddig hallgatott. Jó. De nem fog-e kipakolni a sajtónak a gyűlésen? Mert ha igen, akkor anélkül kell az ügyet lebonyolítanunk.
- ILL:** Értem. Elfogadom szó nélkül, bárhogy döntenek is.
- PM:** Helyes. *(csend)* Örülök, hogy aláveti magát a nép ítéletének. Úgy látszik, mégiscsak szunnyad magában egy szikrányi becsületérzés. Mondja, nem lenne sokkal szebb, ha ez az egész népitélet elmaradna? Biztos abban, hogy nincs szüksége a fegyverre? *(csend)* Voltaképpen magának kötelessége lenne, hogy levonja a konzekvenciákat, nem?
- ILL:** A poklok poklán mentem át, polgármester úr. Végig kellett nézmem, hogy veritek

magatokat adósságba. Hogyan emelkedik a jólét... és siettetni halálom óráját. Ha ettől megkíméltetek volna, ha nem kellett volna átélnem a halálfélelem kínjait, akkor talán most lehetne velem beszélni, és elfogadnám a fegyvert. A kedvetekért. De most már túl vagyok rajta és úrrá lettem a halálfélelemben. A magam erejéből. Nehéz volt, és visszaút már nincs. Ragaszkodom hozzá, hogy bíraskodjatok fölöttem. És alávetem magam az ítéletnek, bármilyen lesz. Elfogadom igazságszolgáltatásként. De hogyan fogtok magatoknak igazságot szolgáltatni? Adja Isten, hogy helyt tudjatok állni a magatok ítéletéért. Engem megölhettek, nem tiltakozom, nem védekezem... de az eljárás terhét nem veszem le rólatok.

PM: Kár. Az utolsó lehetősége lett volna, hogy tisztára mossa magát. Hát minden jót, Ill.

A konradsweyleri erdőben. Ill üldögél egy fatuskón, Zachanassianné asszony érkezik gyaloghintón.

Z: Roby, Toby megállni. Te vagy az, Alfred? Örülök, hogy látlak. Ellátogattam az erdőmbe.

ILL: Már az erdő is a tied?

Z: Megvettem ezt is. Megengeded, hogy idetelepedjem melléd?

ILL: Kérlek.

Z: Gyere, Zoby, mutatkozz be. A kilencedik férjem. Nobel-díjas tudós.

ILL: Örvendek.

Z: Nagyon jó pofa, amikor nem gondolkodik.

KILENCEDIK FÉRJ: De kincsem...

Z: Ne gondolkodj, Zoby. *(9. férj nem gondolkodik.)* No látod, most olyan, mint egy diplomata. Jól van, Zoby, eredj, ott balra megtalálod a történelmi romjaidat.

ILL: Nem látom a két vakot.

Z: Fecsegték. Elszállítottam őket Hongkongba, az egyik ópiumbarlangomba. Ott aztán kedvükre füstölhetnek és álmodozhatnak. Hamarosan követi őket a komornyik. Arra sem lesz már szükségem. Egy Rómeó és Júliát, Boby. *(Főkomornyik előlép, szivart kínál.)* Rágyújtasz te is, Alfred?

ILL: Szívesen.

Z: Nesze. Tüzet kérünk, Boby. *(A főkomornyik tüzet ad és eltűnik. Szivaroznak.)*

ILL: Pompás zamata van.

Z: Sokszor dohányoztunk így együtt az erdőben, emlékszel? A cigarettát te hoztad, Matildéknál vásároltad. Vagy loptad?

ILL: Volt egy gyereked... Akarom mondani gyerekünk. Fiú volt, vagy kislány?

Z: Kislány.

ILL: Milyen nevet adott neki?

Z: Geneviève.

ILL: Kedves név.

Z: Mindössze egyszer láttam. Amikor világra jött. Aztán elvették tőlem. A keresztény lelenház.

ILL: Milyen színű volt a szeme?

Z: Még ki sem nyílt.

ILL: És a haja?

Z: Gondolom, fekete, de hiszen majdnem minden újszülöttnek fekete a haja.

ILL: Valóban. *(szivaroznak)* Kinél halt meg a gyerek?

Z: Idegeneknél. Elfelejtettem a nevüket.

ILL: Mi baja volt?

Z: Agyhártagyulladás. Hivatalos értesítést kaptam, egyszerű levelezőlapon.

ILL: Halálesetnél így is hiteles. *(csend)*

Z: Meséltem neked a kislányunkról. Most mesélj te rólam.

ILL: Rólad?

Z: Milyen voltam akkor, 17 éves koromban, amikor szeretted?

ILL: Sokáig kerestelek egyszer a Peterék pajtájában, végül a batárban akadtam rád, ott gubbasztottál egy szál ingben, hosszú szalmaszállal az ajkaid közt.

Z: Izmos voltál és merész. Egyszer összeverekedted egy vasutással, aki utánam lófrált. Én töröltem le a vért az arcodról, a piros alsószoknyámmal. *(csend)*

ILL: Meg akarom köszönni neked a koszorúkat, a krizantémot és a rózsákat. Olyan szépek ott a koporsón az Arany Apostolban. Előkelően hatnak. Két természet megtöltenek csak a virágok. *(szünet)* Ma este összegyűlnek az Arany Apostolban a város polgárai. Halálra ítélnék és végrehajtják rajtam az ítéletet. Pontot tesznek egy értelmetlen élet végére.

Z: Capri szigetére szállíttatlak a koporsódban. Ottani palotám kertjében mauzóleumot építtettem. Ciprusok veszik körül. Kilátással a Földközi-tengerre.

ILL: Sajnos, csak képről ismerem.

Z: Csodálatos panoráma. Ott pihensz majd. Halott szerelmes, a kőből faragott bálványképek tövében. A szerelmed már jóval előbb meghalt. Az én szerelmem nem tudott meghalni. De élni sem. Valami gonosz erővé vált, mint magam, mint ezek a mérges gombák itt, folyondár, amely csápjaival utánad nyúlt, a te életed után, az pedig hozzám tartozik, örökre az enyém. Körülfont, és te nem menekülhetsz. Nemsokára már csak emlék leszel, a halott szerető emléke, szelíd kísértet, amely egy feldúlt életet látogat. *(Kilencedik férj jön vissza.)* Nos, Zoby?

KILENCEDIK FÉRJ: Korai keresztény stílus. A hunok lerombolták.

Z: Kár. Nyújtsd a karodat. Roby, Toby, a gyaloghintót. Isten veled, Alfred.

ILL: Isten veled, Klara.

Népgyűlés az Arany Apostol fogadóban.

TV-KOMMENTÁTOR: Hölgyeim és uraim! A híres Arany Apostol fogadóban vagyunk, ahol a helyi polgárság most gyülekezik. A találkozóóról helyszíni közvetítést adunk. Elérkeztünk az öreg hölgy gülleni látogatásának fénypontjához. A nevezetes hölgy ugyan nincs jelen, de a nevében a polgármester tesz majd fontos nyilatkozatot. Amíg a polgárság gyülekezik, szeretném elmondani, hogy ebben az épületben éjszakázott egyszer Goethe, és Brahms itt komponálta egyik kvartettjét. A hangulat ünnepélyes, a feszültség óriási. És most hallgassák meg a polgármestert, aki ebben a pillanatban kezd beszélni.

PM: Üdvözlöm Güllen város polgárságát. A gyűlést megnyitom. Napirendünkön egyetlen pont szerepel. Van szerencsém tudomásukra hozni, hogy városunk szülötte, Claire Zachanassian asszony, néhai Gottfried Wascher műépítésznek a lánya, elhatározta, hogy egymilliárdot ajándékoz a városnak. *(hatásszünet)* Ötszázmilliót közcélokra, ötszázmilliót a polgárok közötti szétosztásra. Átadom a szót a tanár úrnak.

TANÁR: Gülleniek! Azzal tisztában kell lennünk, hogy Claire Zachanassian asszonynak határozott célja van az adományával. Mit is kar hát? Talán a ti szép szemetekért vágja a milliárdjait a fejünkhöz? Talán szerelemből pumpálja a pénzét a Wagner-művekbe, a Bockmann-cégbe, a Napsugár-kohóba? Jól tudjátok, hogy nem erről van szó. Zachanassian asszonynak tervei vannak a pénzével. Ő a milliárdjaiért igazságot akar, az igazságot akarja. Az a kívánsága, hogy a mi közösségünk az igaz emberek gyülekezetévé váljék. És ez a következtetése meggondolásra készlet. Miért, hát eddig nem voltunk igazak?

I.POLGÁR: Nem!

II.POLGÁR: Eltűrtük a gaztettet!

RENDŐR: A téves ítéletet!

I.ASSZONY: A hamis esküt!

PM-NÉ: Azt a gazembert!

MIND: Úgy van!

TANÁR: Igen, Gülleniek, ez így van. Eddig eltűrtük az igazságtalanságot. Elismerem, hogy a milliárd révén bizonyos lehetőségeink nyílnak az anyagi felemelkedésre. Azt sem vitatom, hogy sok minden bajnak és nyomorúságnak a szegénység a forrása. Mégis azt mondom, hogy fűtülünk a pénzre! (*óriási tetszés*) Fűtülünk a vagyonra, a jólétre, a fényűzésre! Mi elsősorban az igazságérzetbe vetett hitet akarjuk megvalósítani. Azokat az eszményeket, amelyért elődeink éltek, küzdöttek, és ha kellett, meg is haltak: nyugati életformánk becsületét. (*taps*) Eltűritek-e a jövőben, hogy félrevezessék a bíróságot?

MIND: Nem!

TANÁR: Eltűritek-e, hogy egy fiatal anyát a nyomorba taszítsanak?

MIND: Nem!

TANÁR: Csak ha biztosak vagytok abban, hogy van erőtök megszabadulni a gonosztól és semmiképpen nem akartok többé egy igazságtalan világban élni, csak akkor fogadjátok el Zachanassianné asszony milliárdjait, mert különben nem tudtok megfelelni az alapítvány feltételeinek. (*tomboló tetszés*)

PM: Alfred III. Egy kérdést kell Önhez intéznem, Alfred III. (*Ill feláll.*) Az alapítványt a maga kedvéért létesítették, tudatában van ennek, Alfred III?

ILL: Igen.

PM: Kész-e tiszteletben tartani a döntést, amit az alapítvány elfogadása vagy visszautasítása tekintetében hozunk?

ILL: Tiszteletben tartom.

PM: Van valakinek kérdése Alfred Illhez? (*csend*) Van-e valakinek észrevétele a Zachanassian-féle alapítvány ügyében? (*csend*) Akkor elrendelem a szavazást. Aki tiszta szívből kívánja, hogy az igazság érvényesüljön, tartsa fel a kezét. (*Illt kivéve mindannyian felemelik a kezüket.*) Claire Zachanassian asszony alapítványát tehát egyhangúlag elfogadtuk. És nem a pénzért.

MIND: Nem a pénzért.

PM: Hanem az igazságért.

MIND: Hanem az igazságért.

PM: Lelkiismeretünk parancsára.

MIND: Lelkiismeretünk parancsára.

PM: Mert nem élhetünk úgy, hogy megtűrjük magunk közt a bűnt.

MIND: Nem élhetünk úgy, hogy megtűrjük magunk között a bűnt.

PM: Ki kell irtanunk.

MIND: Ki kell irtanunk.

PM: Hogy lelkünk veszendőbe ne menjen.

ILL: Hogy lelkünk veszendőbe ne menjen.

PM: Sem legszentebb javaink.

MIND: Sem legszentebb javaink.

ILL: (*felkiált*) Uramisten!

PM: Most pedig megkérem a média képviselőit, hogy fáradjanak át a szomszédos terembe. Hamarosan megyek én is, és akkor feltehetik kérdéseiket. A helybéli polgárokat arra

kérném, hogy néhány percre még maradjanak itt a teremben. Uraim, arra fájadjanak át, és amíg várakoznak, nyugodtan fogyasszanak az odakészített enni és innivalókból.

(Gülleniek maradnak. Ill menni készül, de a rendőr visszatartja.)

RENDŐR: Itt maradsz.

ILL: Még ma meg akarjátok csinálni?

RENDŐR: Természetes.

ILL: Azt gondoltam, hogy jobb lenne, ha otthon, nálam...

RENDŐR: Itt fog megtörténni.

PM: Hofbauer, nézze meg, a karzaton sem maradt senki?

I.POLGÁR: Senki.

PM: Helmesberger, zárd be az ajtókat. Oltsátok el a villanyokat. A hold bevilágít, ez elég.

Képezzetek folyosót. Nos, Ill barátom, érkezett életének nehéz órája.

ILL: Kérek egy szál cigarettát.

PM: Természetesen. A legfinomabbat. *(Ad a sajátjából, a tanár tüzet ad neki.)*

TANÁR: Nem fél, Ill?

ILL: Már nem nagyon.

PM: Imádkozni fogunk magáért.

ILL: Güllenért imádkozzanak. *(cigarettazik)*

RENDŐR: *(Kikapja Ill kezéből és a földre dobja.)* Elég, te disznó!

PM: Örmester úr, fegyelmezze magát!

RENDŐR: Bocsánat, elragadtattam magam.

PM: Jöjön, Ill. Menjen be a folyosóba.

Ill bemegy. A végénél visszafordul, majd térdre rogy. A folyosó összezárul, a kollektív gyilkosság megtörténik, nem jár nagy zajjal.

A villany felgyullad, a tömeg hátrébb húzódik.

TV-KOMMENTÁTOR: Mi történt?

RENDŐR: Meghalt. Egyszer csak a szívéhez kapott és összeesett.

PM: Már nem tudunk rajta segíteni. Az öröm ölte meg.

TANÁR: Az élet írja a legmeghatóbb történeteket.

A színpad kiürül. Zachanassianné asszony jön be a kíséretével.

Z: Hajtsd fel a leplet, Bobby. *(hosszan nézi)* Most olyan, mint réges-régen: az én fekete párdudom. Letakarhatod. *(főkomornyik letakarja)* Tegyétek koporsóba. Vezess a szobámba, Bobby. Azután kezdjétek csomagolni. Utazunk Capriba. *(A főkomornyik karját nyújtja, lassan kifelé indulnak, majd hirtelen megállnak.)* Polgármester! *(PM előre jön a Gülleniek tömegéből.)* A csekk.

Vonatzaj, **hangosbemondó:** Güllen, Güllen állomás! Beszállás, a vonat azonnal indul Torinóba. Figyelem, figyelem! Beszállás! Egyenes csatlakozás Róma, Párizs, Zürich felé. A vonat csak előre megváltott helyjegyekkel vehető igénybe.

Fúvószenekar himnuszt ("Örömóda") játszik.

